

Mesleki ve Teknik Eğitimle İlgili Yapılan Düzenlemeler
(3308, 3795, 5510, 1739 sayılı Kanun ve 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname)

Hükümetimiz, mesleki ve teknik eğitimi sürdürülebilir kalkınmanın en önemli ayaklarından birisi olarak görmekte ve çalışmalarını bu doğrultuda yürütmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı olarak mesleki ve teknik eğitime ilişkin çalışmalarımızı ilgili paydaşlarla işbirliği içerisinde yürütmeye önem vermekteyiz. Bu doğrultuda mesleki ve teknik eğitimin temel sorun alanlarını tespit etmek, bu sorunlara çözüm bulmak amacıyla birçok ilde sektör temsilcileri, eğitimciler, veliler, akademisyenler ve işverenlerle çalıştaylar ve istişare toplantıları yapılmıştır. Bu toplantı ve çalıştaylardan elde edilen sonuçlar ile kalkınma planları, hükümet programları ve diğer politika belgeleri değerlendirildiğinde küçük esnafın yanında çalıştıracak çırak, orta ve büyük işletmelerin nitelikli iş gücü bulamaması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunların giderilmesi, ulusal ve uluslararası alanda istihdam edilebilecek nitelikte iş gücü yetiştirilmesi ve mesleki ve teknik eğitimin iyileştirilmesi amacıyla yeni düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Çıraklık eğitiminin zorunlu eğitim kapsamı dışında tutulması nedeniyle çırak sayısının son yıllarda 178 binden 75 bine düşmesi sonucunda küçük esnaf çırak bulamamaktadır. Yapılacak düzenlemeyle çıraklık eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınması, bu sayede ekonomimizin temel yapı taşı olan küçük esnaf ve sanatkârların çırak ihtiyacının karşılanması ve çırak öğrencilerimizin ahilik kültüründen gelen usta çırak ilişkisiyle meslekleri yerinde öğrenmelerinin sağlanması amaçlanmıştır. Düzenlemeyle çırak öğrenciler, çıraklık eğitimi sonunda ustalık belgesi ve işyeri açma belgesi alarak kendi işlerini kurabilecek, ayrıca fark derslerini tamamlayarak meslek lisesi diploması alabilecek ve meslek lisesi mezunu olanlarla aynı haklara sahip olacaktır.

Mesleki ve teknik ortaöğretimde mevcut uygulamada işletmeler, beceri eğitimi yapan öğrencilere işletme büyüklüğüne göre asgari ücretin %15 veya %30'u kadar olan ücretleri ödemekte zorluk yaşamakta ve öğrencilere beceri eğitimi yaptırmak istememekteydi. Dolayısıyla öğrencilerimiz beceri eğitimlerini gerçek iş ortamlarında alamamakta ve bu tecrübeyi kazanamamaktaydı. Ayrıca öğrencilerimizin farklı büyüklükteki işletmelerde farklı ücretler almasından dolayı eşitsizlik oluşmaktaydı. Örneğin aynı sınıfta olan öğrencilerden küçük işletmelerde beceri eğitimi yapanlar asgari ücretin %15'i kadar ücret alabilirken, büyük işletmelerde beceri eğitimi yapanlar asgari ücretin %30'u kadar ücret almaktaydı. Bu olumsuz durumları ortadan kaldırmak, işletmelerin yükünü hafifletmek ve beceri eğitimini teşvik etmek amacıyla devlet desteği getirilmesi bu doğrultuda, işletmeler arasındaki ücret farklarının ortadan kaldırılması ve öğrencilerin alacakları ücretin bütün işletmelerde asgari ücretin %30'undan az olmayacak şekilde belirlenmesi amaçlanmıştır. Küçük işletmelerde beceri eğitimi, staj ve tamamlayıcı eğitim ücretinin 2/3'ü, büyük işletmelerde ise 1/3'ünün devlet tarafından karşılanması, bu sayede ödeme gücünü çeken işletmelerin yükü hafifletilerek beceri eğitimlerinin amacına uygun şekilde yapılması düşünülmüştür. Mevcut asgari ücrete göre, aylığı 390 TL olan ve küçük işletmede beceri eğitimi yapan bir öğrencinin ücretinin 260 TL'si, büyük işletmede beceri eğitimi yapan bir öğrencinin ücretinin ise 130

TL'si devlet katkısı olarak öğrenciye ödenecektir. Bu düzenleme ile devlet katkısı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

Staj ve tamamlayıcı eğitim yapan öğrencilerin ücret almaları mevcut mevzuatta yer almadığından öğrenciler hak kaybına uğramaktaydı. Bu durum staj çalışmalarının kağıt üstünde kalmasına ve belirlenen amaçlara ulaşmamasına sebep olmaktaydı. Bu düzenlemeyle staj ve tamamlayıcı eğitime katılan öğrencilere asgari ücretin %30'u kadar ücret ödenmesi ve staj uygulamalarının kalitesinin artırılması, öğrencilerin bilgi ve becerilerinin sağlıklı bir şekilde ölçülmesi amacıyla paydaşlarla birlikte sınav yapılması öngörülmüştür.

Mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenciler 10'uncu sınıftan itibaren atölye ve laboratuvarlarda alan eğitimine başlamaktadırlar. Alan eğitimleri gereği öğrencilerimiz uygulamalı eğitimlerini iş ortamı şeklinde hazırlanmış olan atölye ve laboratuvarlarda bizzat yaparak ve yaşayarak yapmaktadırlar. Ancak eğitimler sırasında çeşitli olumsuzluklar yaşanabilmekte ve öğrencilerimiz iş kazalarına maruz kalabilmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili Bakanlığımız aleyhinde tazminat davaları açılmaktadır. Bugüne kadar yaklaşık 2 Milyon TL tutarında tazminat ödenmiş, 6,3 Milyon TL tutarındaki davalar da devam etmektedir. Bütün bu olumsuzlukların önüne geçilmesi amacıyla öğrencilerimizin alan eğitimleri süresince iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanması amaçlanmıştır.

2011 yılı öncesi farklı genel müdürlüklere bağlı olan meslek liseleri aynı programı uygulamasına rağmen 3795 sayılı Kanunda okul isimleri yazılması nedeniyle farklı okul türlerinden aynı programı bitiren öğrencilere "teknisyenlik" unvanı verilmiyordu. Örneğin, kız meslek lisesi ve endüstri meslek lisesi bilişim programını bitirenler "teknisyenlik" unvanı alırken, ticaret meslek lisesi bilişim programı mezunu olanlar teknisyenlik unvanı alamıyorlardı. Bu durum çok sayıda hukuki sorunlara yol açmakta ve aynı alandan mezun olan öğrencilerimizin mağduriyetlerine neden olmaktaydı. Düzenleme ile okul türleri yeni yapılanmaya göre tanımlanarak bu durumun ortadan kaldırılması sağlanmıştır.

3795 sayılı Kanunda, teknik öğretmen unvanını kazananların mühendislik unvanını kazanmalarıyla ilgili olarak "Teknik öğretmen unvanını kazananlar için ilgili teknik eğitim fakültelerince düzenlenecek en fazla iki yarıyıl süreli tamamlama programlarını başarıyla bitirenlere dallarında "mühendis" unvanı verilir" ibaresi yer almakta idi. Teknik eğitim fakültelerinin kapatılması nedeniyle yeni düzenlemede "teknik eğitim fakültelerince" ibaresi yerine "Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek mühendislik fakülteleri" ibaresi eklenmiştir. Bu doğrultuda teknik öğretmen unvanını kazananlar için YÖK'ün belirleyeceği mühendislik fakültelerince açılacak tamamlama programlarına katılıp fark derslerini vererek "mühendis" unvanını kazanmaları ve alanları ile ilgili yeni teknolojik gelişmeleri öğrenmeleri amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Farklı ülkelerden gelerek ülkemize yerleşenler ile yurtdışında mesleki eğitim almış olan öğrencilerimizin almış oldukları mesleki eğitimin denkliği sağlanamadığından farklı işlerde çalışmaktadırlar. Bu kişilerin eğitim aldıkları alanda istihdamlarının sağlanabilmesi için tamamlayıcı eğitim uygulaması getirilmiştir.

Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında açılan mesleki ve teknik eğitim okullarında mesleki eğitimin kalitesinin, öğretmen ve öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerinin

artırılması amacıyla bu okulların atölye ve laboratuvarlarında üretim yapılabilmesi ve üretilen ürünlerin bünyesinde açılacak döner sermaye işletmesi vasıtasıyla satışının yapılabilmesi amaçlanmaktadır. Düzenleme ile özel mesleki ve teknik eğitim okullarında elde edilen gelirlerden öğrenciler, çalışmaları karşılığında pay alabilecek ve bu gelir okulun eğitim, öğretim ve yönetim hizmetlerinde kullanılacaktır.

Önerilen bu düzenlemelerle mesleki ve teknik eğitimin, öğrencilere ve sektöre daha cazip hale getirilmesi sağlanmış, ayrıca öğrenci, öğretmen ve özel sektör herhangi bir hak kaybına uğratılmamıştır.